

Fr. Grunacker Ph. Aug. Martini

Dissertatio Logica ...

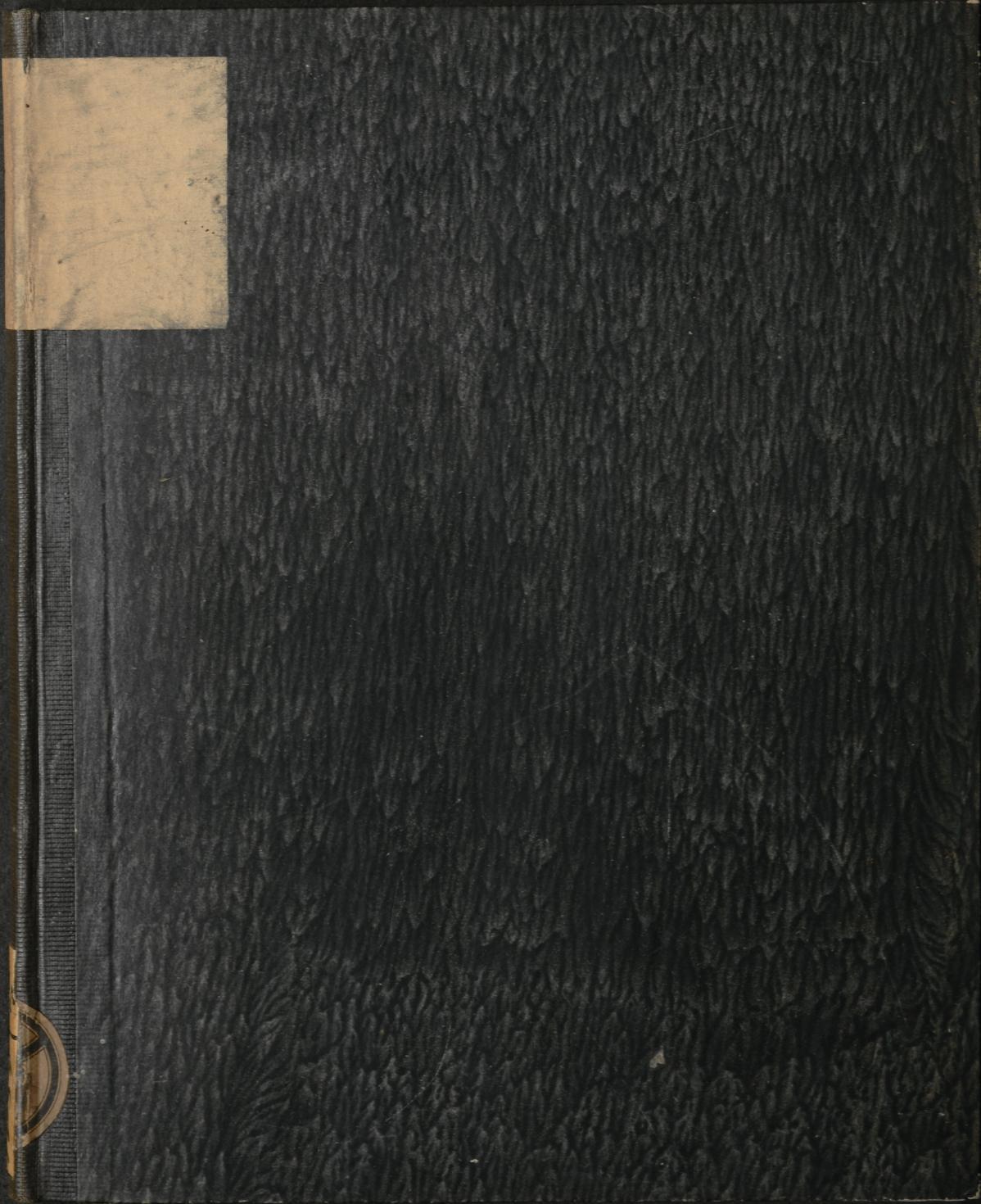
5 : Dissertatio Logica Quinta, Materiam Necessariam Cum Speciebus Et Fructibus Demonstrationis exhibens

Berolini: Schlechtiger, 1718

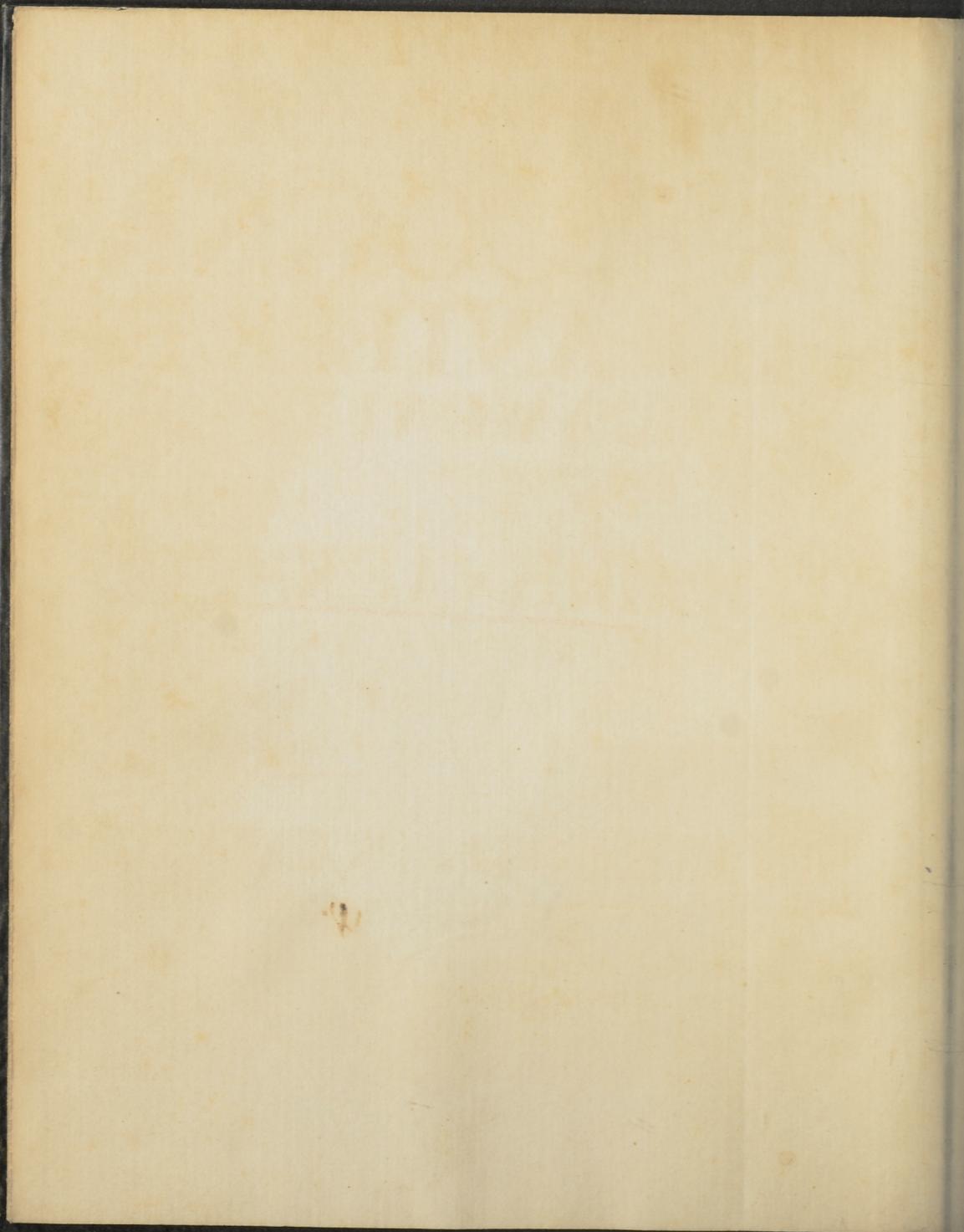
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn81535892X>

Band (Druck) Freier Zugang

Ec-1054.

DISSERTATIO LOGICA
QUINTA,
MATERIAM
NECESSARIAM CUM
SPECIEBUS ET FRUCTIBUS
DEMONSTRATIONIS

exhibens,

QUAM
PRÆSIDE

M. FR. GRUNACKERO,
CON-RECT. GYMN. FRID.

DEFENDET,

D. 31. Maji 1718.

RESPONDENS

PH. AUG. MARTINI.

IN MUSÆO DN. PRÆSIDIS.

BEROLINI,

Imprimebat GOTTHARD SCHLECHTIGER, Reg. ejusdemque
Societ. Scient. Typogr.

VIRO
MAGNIFICO NOBILISSIMO,
AMPLISSIMO NEC NON
DOCTISSIMO DOMINO,
DOMINO
**CHRIST. FRIDER.
BRUMSLEBEN,**

SEREN. AC POTENT. REGIS,
BORUSSIÆ CONSILIARIO AU-
LICO PARITERQUE CONSULI CI-
VITATUM BEROL. DIGNISSIMO, &c.

DOMINO ET FAUTORI SUO
ÆSTUMATISSIMO,

Hanc Dissertationem in sui suorumque
Studiorum commendationem, cum omnigenæ
qua corpus ac animam felicitatis voto

humillime offert
Ph. Aug. Martini.
PAR-

PARTIS SPECIALIS
LOGICÆ

LIB. II.

DE

MATERIA NECESSARIA

ET INDE DEDUCTO

SYLLOGISMO NECESSARIO,

vel DEMONSTRATIVO.

CAP. I.

De SYLLOGISMO NECESS. vel DEMONSTRATIVO in Genere.

I. SYLLOGISMUS necessarius est, qui constat ex
Propositionibus necessario veris, quæ faciunt con-
clusionem infallibilem & certissimam. *

RESPOND.
Ph. Aug.
Martini.

OPP.

A 2

II. Prin-
Ch. E. Si-
monetty.
Georg.
Gab. Su-
pen.

* Tractavimus in generali parte Logicæ de forma argumentandi, vel de legitima dispositione terminorum & propositionum; Jam in parte speciali etiam videbimus materiam propositionum Syllogisticarum. Quæ ideo juxta Stahlum Inst. Log. Cap. V. p. 279. Sunt vel necessario veræ, unde oritur Syllogismus demonstrativus; Vel veræ probabiliter, unde est Syllogismus topicus; vel falsæ quidem sed apparenter veræ, hinc Syllogismus Sophisticus. Finis s. effectus demonstrativi est Scientia; Topici opinio; & Sophistici error s. deceptio. Distinguunt nonnulli

- II. Principia probandi sunt (α) Probabilia vel Dialectica quibus nititur Syllogismus probabilis, de quo vid. Dissert. VI. (β) Sophistica vel contentiosa, quibus nititur Syllogismus Sophisticus, de quo vid. Diss. cit. (γ) Et demonstrativa vel necessaria quibus nititur Syllogismus necessarius & demonstrativus, de quo hic agimus.
- III. Ut autem Principia sint demonstrativa & necessaria, requiritur ut habeant omnes gradus necessitatis, quo sic Prædicatum cum Subjecto perpetuo & indissolubiliter connectatur.
- IV. Gradus necessitatis tres sunt: (1) *κατὰ παντός*, de omni, (2) *κατ' αὐτό*, per se, & (3) *καθόλου πρῶτον*, universale primum.
- V. *Κατὰ παντός*, de omni requirit ut prædicatum in propositione necessaria positum dici possit de Subjecto semper & ubique e. g. Homo constat anima rationali & corpore organico. In hac Propositione non tantum Prædicatum de omni homine dici potest, sed etiam semper & in omni loco, hinc propositio hæc est necessaria *

VI. *κατ'*

Syllogismum necessarium in Didascalicum & Apodicticum s. Demonstrativum. Sed Pfeiff in Gymn. Germ. p. 51. distinctionem illam vanam esse probare nititur.

- * Ad vera & necessaria principia referuntur (α) omnes regulæ nobiscum natæ; Neminem lædere; Suum cuique tribuere; Deum colere; Parentes honorare, &c. quæ communia dicuntur principia, & omnibus nota sunt, ut & hæc: Impossibile est idem esse & non esse; Sive, Quodlibet est vel non est. In infinitum progredi non licet; Nihil est causâ sui ipsius. Omnis actio est propter finem. (β) Principia cujusvis Scientiæ propria; ut Metaphysicæ; O. Ens habet Essentiam. Nihil s. Non-Entis nulla sunt attributa. Physicæ; Ex nihilo nihil fit. Homo ratione valet, brutum caret. Mathematicæ; O. totum est majus qualibet sui parte, Si æqualia æqualibus addas, quæ inde conficiuntur sunt æqualia. Arith-

VI. Κατ' αὐτὸ per se, requirit, ut prædicatum in propositione necessaria subjecto adscribatur (α) ut genus aut differentia spec. (integra definitio essentialis convenit etiam alicui rei in primo modo perfectatis.) e. g. Homo est animal, homo est rationalis. (β) Ut essentialia consequens aut proprium in quarto modo, e. g. Homo est risibilis. (γ) Ut effectus necessarius propter causam, e. g. Homo cui confossum est jugulum, moritur. Homo, qui media Salutis usque ad mortem rejicit, damnatur.

VII. καθόλου πρῶτον Universale primum requirit ut Prædicatum adeo sit necessarium Subjecto, ut etiam cum eo converti possit. e. g. Omne corpus est quantum, & omne quantum est corpus. Omnis homo est risibilis, & omne risibile est homo.

VIII. Principia, quæ aliquid demonstrant, (1) immediata & prima sunt (2) notiora conclusionibus, quæ ex illis demonstrantur, & (3) causæ conclusionum: Quare domestica & propria esse tenentur, ut res Theologicæ demonstrantur ex principiis Theologicis, res Physicæ ex principiis physicis, res Ethicæ ex principiis Ethicis, &c. Quæ demonstratio deinde parit Scientiam, quæ est cognitio conclusionis infallibilis ex principiis demonstrativis.

meticæ: Bis bina sunt quatuor. Ethicæ: Quodcunque optimum est id maxime debet amari. Quodcunque pessimum, id maxime fugiendum. Quod tibi fieri non vis alteri ne feceris. Mores consuetudine parantur. Politicæ: Unicuique suum tribuendum. Colenda Societas. Logicæ: ut dicta de omni & nullo. Theologicæ: idque vel generale, ut: Quicquid S. Scriptura dicit, verum est. Vel specialia, ut singula dicta Scripturæ & propositiones biblicæ. e. g. Deus est iustus. Omnes homines sunt peccatores. Sola fides nos justificat, &c. De his

- I. Qualia sunt principia, tales quoque sunt eorum conclusiones. (a) Canon agit de principiis cognoscendi & non de principio fiendi aut effendi, (b) Vult, ne conclusionem nostram pluris faciamus, nec pertinacius inhæreamus, quam ejus principia, ex quibus conficitur, admittunt.
- II. Cavendum est, ne vitiosus fiat transitus è genere in genus. Requiritur ergo ne Subjecta Scientiarum confundantur, ita ut ex una disciplina fiat transitus in aliam prorsus diversam, ut si res physicæ censeantur ex principiis politicis aut œconomicis. *

III. Scire

principiis notandum est (1) quod Syllogismi necessarii vel Demonstrativi ex illis conficiantur. (2) Adversus negantem talia principia quod non sit disputandum, Nam non possunt ulterius probari nisi provoces ad singulorum rationem ac voluntatem S. consensum. Quare acquiescendum est in principio omnibus noto, quod aliam probationem non postulat. (3) Habet Ethica suas etsi secundi ordinis demonstrationes, quia versatur circa principia legum vivendi ab ipsa natura præscripta. Quod autem res morales minorem Scientiæ gradum habeant quam Mathematicæ vid. Thom. cap. 8. §. 26. (4) Demonstratio Theologica, quæ ab aliis eminens vocatur, ob auctoritatem divinam habet omnium firmissima vid. Auct. Art. cog. p. 292. seqq. (5) Physicæ demonstrationes, licet practicis, ob majorem rerum naturalium stabilitatem, superiores sint, tamen cæteris Theoreticis habentur inferiores. vid. Weissenb. in nucl. p. 374. (6) Præcellunt Mathematicæ conclusiones, si firmitudinem earum ac vim immotam consideres, eo quod res ibi abstrahunt à motu & materia, contingentiæ & incertitudinis fonte, vid. Weissenb. l. c. & Thom. l. c. §. 20. sq.

* Saurius in Synt. Log. p. 434. hanc movet quæstionem: An liceat *μετάβασιν εἰς ἄλλο γένος* committere? Et recte negavit, quia quælibet disciplina habet suos limites, intra quos se continere debet. Et omnis demonstratio fieri debet ex principiis propriis alicujus disciplinæ. Quare peccavit Arius olim qui ex generatione Physica contra generationem hyperphysicam & æternam *τῆ λόγος* opponebat hoc: Si Pater genuit suum Filium, initium certe essentia ejus habebit, atque tempus aliquando fuit, quo Filius nondum extitit. Male etiam egit Nicodemus, qui cum Christo de regeneratione spiritali ex principiis generationis corporalis noctu disputavit. Joh. 3. 1. sqq. Interim tamen prohibitum non est Physico, Politico, &c. ex S. Scriptura in veritatem sui objecti inquirere, nec *μετάβασιν*

III. Scire est rem per causam cognoscere. Et quidem non per qualemcunque causam, sed per immediatam, proximam & adæquatam causam. Is enim vere & accurate scire rem dicitur, qui proximam & infallibilem ipsius causam adducere potest, quare aliter se habere nequeat. *

C A P. II. DE SPECIEBUS DEMONSTRATIONIS.

I. DEMONSTRATIONIS Species duæ sunt (a)
Demonstratio τῷ διότι, & Demonstratio τῷ ὅτι.

II. Demonstratio τῷ διότι est quæ effectum per causam proximam & immediatam demonstrat. Dicitur aliàs Demonstratio propter quid, * quia dat causam propter quam

εἰς ἄλλο γένος committit, quoties Sententiam suam stabilire conatur ex S. Scriptura. Est enim Scriptura non disciplina peculiaris, sed liber communis omnis generis res & materias comprehendens & primario quidem Theologo inserviens, secundario autem etiam Physico, Chronologo, &c. Pariter quando quæstio est mixta h. e. ex diversis disciplinis desumpta, tunc etiam argumenta οἰκεία deprimi possunt è diversis disciplinis.

* Bene diximus, quod ad τὸ Scire requiratur infallibilis & proxima causa. Hinc illum ridemus qui putat se scire quare Mercator in nundinis Spandoviam petit, quia pedes habet; quare miles civem interfecit, quia gladium ad latus habuit: quare arbores latifoliæ in hyeme amiserunt folia, & angustifolia retinent, quia natura ita fert. Sunt enim causæ istæ admodum remotæ. Proximæ sunt, quia Mercator in nundinis mercem suas vult vendere, miles à cive offensus est & vindictæ cupidus, & arbores latifoliæ habent humorem aqueum & minus calidum, angustifoliæ autem humorem pingueum & calidum. Quare qui aliquid demonstravit alteri per causam proximam & immediatam, is apud hunc peperit Scientiam, quæ opponitur ignorantie, fidei & opinioni. vid. Saur. l. c. p. 433.

* Dicitur hæc Demonstratio etiam à priori seu prioristica, non modo ad differentiam Demonstrationis τῷ ὅτι, quæ à posteriori & posteriorica appellatur, sed etiam & quidem præcipue, quia omnis causa natura prior est effectui (licet postea tem-

quam sit res aliqua. e. g. Omne grave descendit. O. lapis est gravis. E. O. lapis descendit. In hoc Syllogismo demonstratur quod lapis descendat propter hanc verissimam causam, quia est gravis, & omne grave descendit,

III. Demonstratio τῆ ὄτι est quæ ex effectu causam, vel ex causa remota effectum demonstrat. Hæc Demonstratio dicit quod res sit. Sic ex mundo Deum, ex fumo ignem, ex diversis fructibus diversas arbores demonstramus *

CANONES.

I. Posita vel remota causa proxima & adæquata, necesse est effectum poni vel tolli. Sic posita rationalitate, ponitur etiam risibilitas sc. in hoc vel illo Subjecto remota autem hac, removetur etiam illa.

II. Non omnis Demonstratio fit ex causa intrinseca, à materia & forma, sed etiam ab extrinseca, ab efficiente. Ita morbos ex aëris corruptione etiam quandoque probant Medici; Ubi enim is μιάσματα & effluvia prava imbibit, quod in locis palustribus usu venit, ibi necessario morbi varii reperiuntur.

CAP.

pore possit esse simul, ex qua hæc nobilissima species effectum demonstrat. Huc pertinet (1) quando aliquid demonstratur ex causis proximis & necessariis, quæ intra essentiam Subjecti continetur, e. g. Quare homo est docilis? Quia est rationalis. (2) Ex propriis, quæ essentialiter fluunt ex Ente, e. g. Quare ignis ascendit? Quia est levis. (3) Sic unum attributum ex altero etiam probatur, e. g. Quare Deus est æternus? Quia est infinitus. (4) Et unus effectus ex altero, e. g. Quicquid sentit necessario vivit (5) Ex causis externis necessariis, quibus positis, necessario etiam probatur effectus illarum; Sic demonstratur Eclipsis Lunæ per interpositionem terræ inter Solem & Lunam.

* Das ὄτι geht für dem διότι her / das Das für dem was / wie der Rauch für dem Feuer / die Morgendöhte für der Sonnen / inquit Dannh. Hagiol. Fest. p. 102. Quis enim sollicitus esset de eo, an Pygmæi cholericici sint, an aliter affecti, nisi persuasus prius fuerit, Pygmæos esse in rerum natura. Nam non-Entis nullæ sunt quali-

CAP. III. DE DEFINITIONE.

I. DEFINITIO * est oratio, qua explicatur, quid res sit. Et est duplex Nominalis ac Realis.

II. Nominalis est, quæ rem interpretatur ex nominibus. (α) ἐτυμολογικῶς ex sua origine, e. g. Sic focus dicitur quod calorem foveat. (β) συνονύμους per aliquod clarius Synonymum grammaticum. e. g. Harmonia est concentus. Panoletria est totalis destructio. (δ) ὁμονύμως per remotionem injustæ significationis, & positionem justæ significationis vocis, e. g. Spiritus h. l. non est ventus vel Angelus, &c. sed tertia persona SS. Trinitatis. *

B

III. Rea-

tates. Diximus autem quod Demonstratio τῆς ὅτι probet, (1) ex effectu causam. e. g. Canes habentne pulmones? Aff. Quia respirant. Terra estne rotunda, Aff. Quia umbra ejus est rotunda. Estne Spiritus S. vera persona? Aff. Quia mittitur, docet, consolatur, &c. Et (2) Ex causâ remota effectum, e. g. Anne homo nutritur? Aff. Quia est animal. Remota hæc est causâ, quia ut aliquid nutriatur, oportet illud esse primum vivum, non præcise animal, cum arbores & plantæ etiam nutriantur, & tamen non sunt animalia.

* Quia definitio est fructus Demonstrationis, & Aristoteles cum nonnullis aliis Logicis conjunxit doctrinam de Definitione cum διασκέψαι de Demonstratione, & nos hoc facere volumus. Dicitur Definitio Gr. ὀρίσμιδος vel ὄρος, quæ vox alias metam aut terminum denotat, uti autem is agros & regiones distinguit & separat, ita definitio unam rem ab alia etiam distinguit & separat.

* Proprie sola Definitio realis meretur dici Definitio, quæ ipsam rem uti in se & sua natura est, considerat & menti sistit, ut ab ea concipiatur & intelligatur. Nominalis Definitio potius descriptio dicenda est, quo pertinent variæ allusiones, quæ definitum quodammodo illustrent; Sic mutuum est, quod de meo fit tuum Testamentum est testatio mentis. Huc etiam referuntur ὑπογραφῆαι & circumlocutiones, quarum ex Boëth, 10. formas Keck. Log. L. 1. p. 24. commemorat (α) κἄτῶ λέξιιν, cum evolvitur nomen rei, ut Justificatio est pro justo reputatio.

III. Realis Definitio triplex est (a) Essentialis, quæ constat genere proprie sic dicto, & differentia e. g. Homo est animal rationale. (b) Causalis, quæ fit ex causis externis efficiente & fine, (non internis, sic enim refertur ad essentialem Definitionem, ut quando corpus definitur, quod sit Substantia constans ex materia & forma,) e. g. Vestis est id, quod à Sartore confectum est in tegumentum corporis hominis. (c) Accidentalibus, quæ constat accidentibus, vel propriis, vel etiam communibus, quæ ad declarationem definiti sufficiunt. Et tales Definitiones passim in Phytica habentur, e. g. Magnes est lapis trahens ferrum. Lupus est animal ululans. Asinus est animal rudens. *

C A N O N E S.

I. Definitio nec sit latior nec angustior suo definito. h. e. In Definitione ne sit plus vel minus, quam definitum requirit. Vel, ne adeo generalis sit, ut & aliis applicari possit quam definito.

II. Unius

(b) *κατὰ μετάφοραν*, cum res dicitur esse id, cui est similis, ut Sol est oculus mundi. (c) *κατὰ περίφρασιν*, ut Scipio est everfor Carthaginis. (d) *κατ' ἐπαίριον*, ut Historia est testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistratæ, & nuncia vetustatis. Voluptas est esca malorum. (e) *κατ' ἀναλογία*, ut homo est *μικροκόσμος*, parvus mundus. Reliquas vide formas non adeo magni momenti. l. c. & apud Saur. p. 450.

* Scharfius adhuc distinguit inter Definitionem perfectam & imperfectam. Prior ipsi est, quæ exacte totam naturam definiti declarat. Posterior autem est, quando res declaratur, ut potest, licet verum ejus genus & differentia exacta nequeat haberi. Quare descriptio & aliqualis declaratio tantum dicitur. Poëtis tales descriptiones & Oratoribus usitatissimæ sunt. Quo refertur quando dicitur: Tortura est remedium ad eliciendum à reis veritatem. Venatio est ferarum captura recreationis & voluptatis causa. Swelingius p. 217. Definitionem realem distinguit in apprehensivam & comprehensivam. Prior est, quæ facit men-

II. Unius rei unica est Definitio. Ratio, quia unius rei una saltem est essentia completa & absoluta, unum genus proximum & una differentia specifica. Dist. autem hic est inter Definitionem & Descriptionem. Plures quidem unius rei possunt esse Descriptiones, non autem Definitiones.

III. Definitio constare debet verbis perspicuis & propriis. E. ab ambiguis, obscuris & metaphoricis locutionibus abstinendum est, ut monent versus:

Sordida, prisca, nova, antiquata, poëtica, dura,
Turpia, rara nimis vel peregrina cave.

CAP. IV.

DE DIVISIONE.

I. DIVISIO est resolutio totius in suas partes, ex quibus componitur.*

II. Divisio est totius vel essentialis, vel integralis.

B 2

III. Di-

tionem totius essentiae alicujus rei in communi, sed non in particulari, quoad omnia & singula coessentialia. Qua definitione inquit & ipse Deus definiri potest. h. m. Deus est Ens summe perfectum. Posterior est, in qua fit mentio totius essentiae, tam in communi, quam in particulari, quae dicitur perfecta & accurata, ut corpus est Substantia extensa.

* Divisio realis hic proponitur, quae proprie & stricte hujus etiam est loci. Oponitur autem illa I. Distinctioni nominali, cum nomina aequivoca in sua aequivocata distinguuntur, e. g. cum distinguitur Ens in complexum & incomplezum, in positivum & negativum. Cum dist. Cancer inter Astronomicum, & Physicum, &c. Cum dist. libertas in politice & theologice talem. II. Divisioni analogicae, qualis est (a) cum totum universale dividitur in partes subjectivas, e. g. quando genus dividitur in suas species, & species in sua individua. Quo etiam refertur, cum disciplina aliqua dividitur in partem generalem & specialem, communem & propriam, &c. (b) Cum totum potestativum dividitur in

II. Membra divisionis debent inter se esse opposita. h. e. Membra dividenda cum toto quidem divisio consentiant, sint tamen à se invicem distincta & opposita. Bona ergo est Divisio Status Christi, in Statum exinanitionis & exaltationis. Membra Divisionis sunt distincta, & tamen cum toto consentiunt. Mala autem hæc est Divisio, quando cives in Mercatores, opifices & futores dividuntur, quia futores ab opificibus non distinguuntur.*

III. Membra Divisionis non debent evertere naturam sui divisi. Hinc mala est Divisio, quando furtum dividitur in pium & impium, quia $\tau\theta$ pium negat & tollit rationem furti. Pariter malæ sunt divisiones, quando aurigæ blasphemias dividunt in licitas & illicitas, & alii mendacium in jocosum, officiosum, & perniciosum, vid. Saur, p. 465.

B 3

CAP.

Quærit hic Saurius p. 461. Num in Deum cadat divisio? Et recte negat. Id quidem concedendum est, quod distinctio nominis & rationis Deo non repugnet, quæ non Dei, sed intellectus nostri imperfectionem arguit. Quare compositio rationis ipsi adscribi potest, non autem compositio realis, utpote quæ causa est, ut proprie & stricte sic dicta divisio Enti competat. Deus enim est Ens simplicissimum, hinc non habet partes secundum rem, & omnes ejus perfectiones in se ipsissima Dei sunt essentia; licet ob imbecillitatem intellectus nostri sub distinctis conceptibus secundum ductum Scripturæ concipiuntur.

* Valet Canon: (1) de veris Divisionibus, quæ sunt rerum. Nam in Distinctionibus nominalibus unum certe membrum potest sub alio contineri. (2) De repugnantia membrorum dividendum non in verbis, sed in sensu sita. Et (3) non semper de oppositione stricte sic dicta, cum ea hoc modo tantum inter duo sit; Membra autem Divisionis sæpe plura sunt, quam duo: sed etiam late sumpta, ut complectatur disparata, quorum unum pluribus repugnat.

CAP. V.

DE METHODO.

- I. METHODUS est elegans rerum tractandarum Dispositio, quo eo facilius cognoscantur, & memoria custodiantur. *
- II. Methodus vel est Synthetica, vel Analytica.
- III. Synthetica * Methodus est processus à principiis ad ea, quæ constant ex principiis, ut fiat perfecta rei cognitio. Per principia hic laxè intelliguntur quæcunque generalia, à quibus ad specialia progressus fit, ut à natura prioribus ad posteriora, à causis ad

* Observamus hic (1) de methodo agere est habitus instrumentalis & quidem Logicæ, quæ etiam modum tradere debet, quo objectum facile & ordinate intellectui sistatur. Et Methodus cum rebus conjuncta, sit omnium disciplinarum, abstracta tamen ejus cognitio ad nullam aliam disciplinam pertinet, quam ad Logicam. (2) Vox Methodus origine Græca est à *μετά* & *ὁδός*, notans vi nominis transitum mentis ab uno ad aliud. (3) Alias vulgariter Methodus nominatur ordo. Sed ordo, si velimus *ἀκριβοῦς λογεῖν*, non æquipollet Methodo, sed ea latius extenditur; Datur enim ordo etiam in aggregatis ordinatis, e.g. in Exercitu, Magistratu, Republica, imo in omnibus rebus licet ordinem aliquem conspiciere: Sic in mundo ordine, h. e. Pondere, mensura, numero Deus omnia fecit. Methodus autem non nisi formaliter in mente reperitur, representativè autem in libris vel vocibus aut sermonibus. (4) Habet Methodus sua encomia apud Philosophos antiquos, & recentiores, vide illa apud Saur. p. 469. Facit Methodus ut res facilius percipiantur, unde versus:

Ordine pervenies, quo non datur ire labore.

Inservit docentibus, ut omnia melius atque accuratius proponantur, & discantibus, ut eo citius omnia apprehendantur.

* Notandum hic est, (1) Synthetica Methodus appellatur etiam ordo compositivus à *σύν* cum & *τίθημι* pono, adeoque à simplicioribus ad composita tendit.

ad effecta, à simplicioribus ad composita; adeoque à partibus ad totum.

IV. Analytica * Methodus est, quæ à fine ad media progreditur, quibus ille obtinetur.

V. Methodus est vel necessaria vel arbitraria.

VI. Methodus necessaria * est dispositio à notioribus aut communioribus ad minus nota s. speciosa.

VII. Methodus arbitraria * est, quæ pro arbitrio & iudicio docentis varie & prudenter instituitur.

CANO-

qualem Methodum usurpavit in prima parte Logices Scharsius, quia primo egit de terminis simplicibus, secundo de enunciationibus, quæ constant ex terminis & tertio de Syllogismis, qui constant ex enunciationibus vel propositionibus. (2) Hac Methodo etiam gaudent disciplinae theoreticæ, Physicæ, Metaphysicæ, &c. Ubi tamen distinguitur inter universalem objecti totalis evolutionem, & partialem ejusdem considerationem. Tota Disciplina gaudet Methodo synthetica, licet pars illius etiam observet quandoque Methodum analyticam.

- * Analytica Methodus dicitur resolutoria, quæ composita resolvit in sua simplicia ab ἀναλύειν, resolvere. A fine progreditur ad Subjectum, sc. qui subjecto introducit, & à Subjecto ad media, quibus positus finis obtinetur. A toto ad partes, ab effectu ad causas tendit. Qua Methodo gaudent Disciplinae practicæ, Ethicæ, Politicæ, &c. Quare in Ethicæ (1) agitur de fine tanquam de summo bono. (2) De Subjecto, homine sc. quæ civiliter beando. Et (3) De mediis ad finem ducentibus, tum morali tum intellectuali. vid. Iter. p. I.
- * Methodus naturalis observat (α) explicationem vocis, & sic non ejus Etymologiam, Synonymiam & Homonymiam omittit. (β) Considerat ejus definitionem rei per genus & specificam differentiam. (γ) Proprietates. (δ) Divisiones vel Distinctiones ad rem præsentem declarandam necessarias adducit. Et illa Methodus plurimum observari debet.
- * Methodus arbitraria requirit (1) rerum collectionem. (2) Perlustrationem. Et (3) Ordinationem, Sapiens enim Doctor non omnia conturbat, vel supera inferis cœlumque terræ miscet, verum res collectas accurate considerat & sapienter

CANONES.

I. Methodus inserviat rebus, non res Methodo, h. e. res non sunt inflectendæ ad Methodum, sed Methodus potius est accommodanda ipsis rebus. Quare peccant illi, qui magis ordinis quam rerum curam habent.

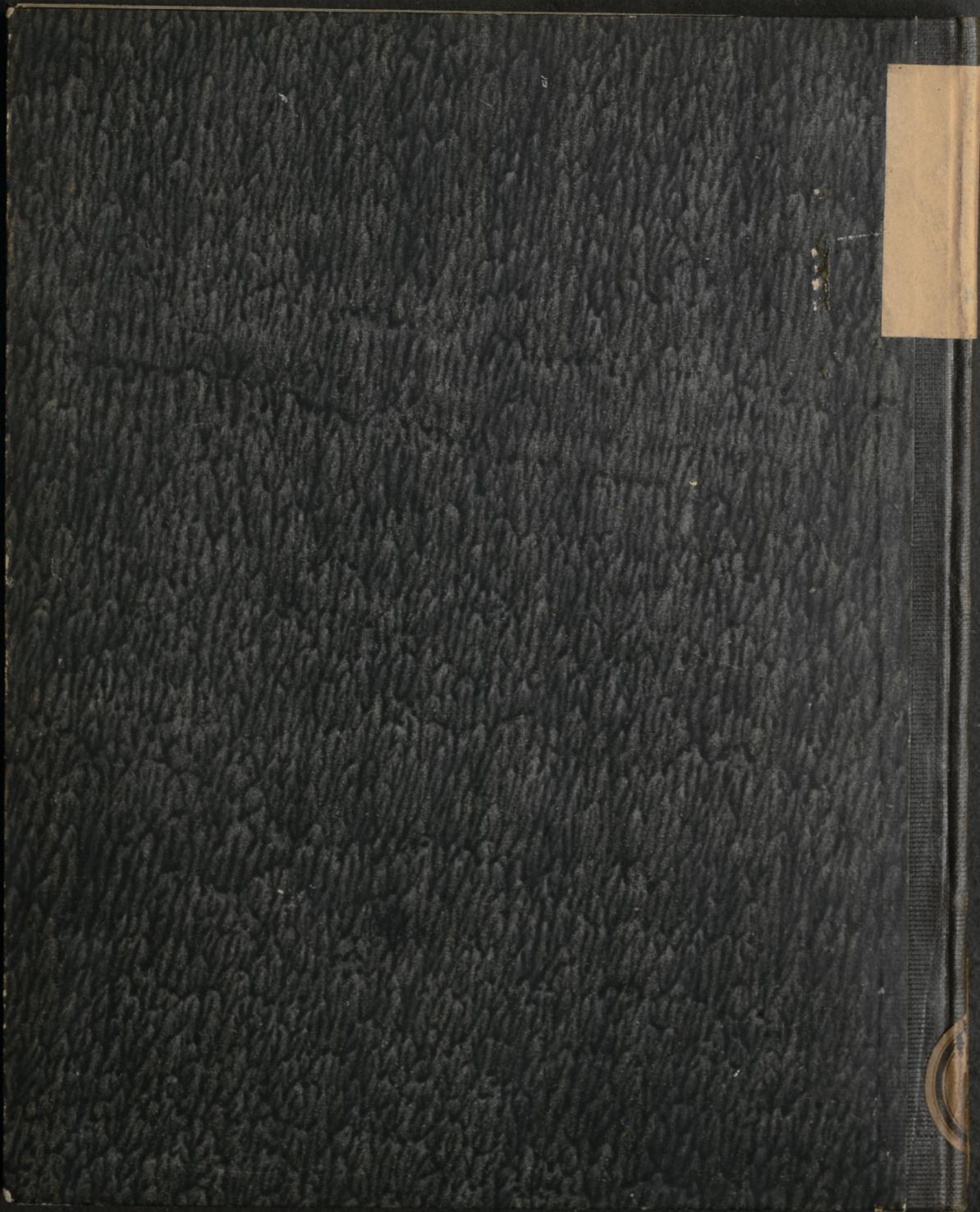
II. Ordo * præter necessitatem non est immutandus. Salomo inquit, Prov. 22, 28. Termini agrorum quos Patres posuere, ne mutantur. Hoc non ad terminos artium tantum bene applicari potest, sed etiam ad Methodum usitatam & in disciplinis semel à Doctoribus accuratis electam, magno enim cum Damno discentium illius fit mutatio.

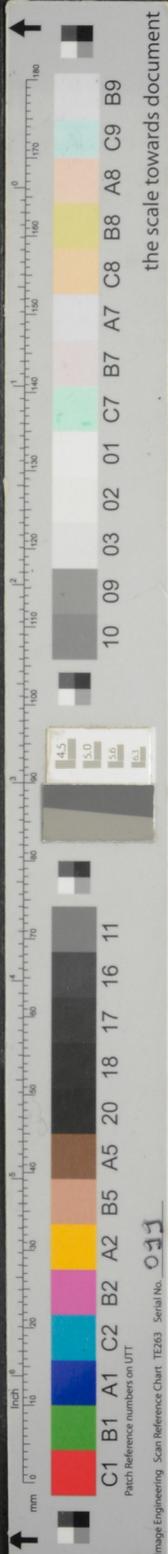
ordinat, quo Auditorium suum exinde quandam habeat utilitatem. Datur etiam Methodus universalis & particularis, prior dicitur totalis, posterior autem partialis. Saur, p. 478. distinguit Methodum in Synopticam & Diexodicam, prior observatur in compendiis, posterior in institutionibus & Systematibus, in quibus omnia plenius & perfectius explicantur secundum *Ἱερίν*, & *ἀντιθῆσιν*.

* De Ordine admodum bene differit Saur. in Synt. Log p. 474. & inquit quod in genere sit duplex: rationalis s. naturalis, & fortuitus s. positivus. Prior iterum triplex est (α) originis, (β) latitudinis & (γ) locationis. Posterior quadruplex (1) dignitatis, (2) quantitatis, (3) alphabeticus & (4) categoricus. Quo etiam refertur Ordo Doctrinæ; Sed vide de his omnibus plura apud Auctorem citatum,

Verfertigt
von
L. A. GARBÉ
Rostock
Breite Str. 25.

the scale towards document

...i, nemo enim nostratium negavit sæpe Scri-
obscuram, modo non iniis, quæ necessaria
em.

principii est, cum idem per idem, incer-
que incertum probatur. e. g. Terra mo-
circumagitur. Pythagorica vera sunt, quia *av-*
pa infallibilis est, quia non errat.

consequentis est, quando ex antece-
se infertur consequens. e. g. Fides justi-
sunt facienda B. O. Fur noctu oberrat, nec
E. qui noctu oberrat, fur vel adulter est.

* secundum non causam ut causam est,
sa apparens & per accidens confun-
vera causa. e. g. Petrus insomnes ducit no-
nimis nummatus. Deus permittit ut homo
eius est peccati causa.

olurium interrogationum * est, cum
rsæ quæstiones in una complicantur, ad
potest categorice responderi. e. g. Estne
aria adoranda? Hæc quæstio neque simpli-
da neque neganda est, sed primo separan-
ctum, & deinde ad prius pertinet affirmatio,
is negatio.

CANO-

exemplum: Deus prævidit Adamum lapsurum. E. necessario
en Dei prævisio non est causâ lapsus, sed abusus liberi arbi-
Diaboli.

tionibus miscentur, (1) quoties subjecta plura non subordinata
unum prædicatum enunciat. e. g. Estne corpus & anima
(2) Cum de eodem subjecto diversa prædicata dicuntur, e. g.
Deus, & iuste a Pilato crucifixus?